

Til:

Norsk Senter for menneskerettigheter

P.b. 6706 St. Olavs plass

Cort Adelers gate 30

Saksbehandler: stvnb1

Telefon: +47 22 84 20 01

Telefaks: +47 22 84 20 02

E-post: info@nchr.uio.no

Dato: 01.02.10 **Saksnr.:**

Sakseier:

Web: www.humanrights.uio.no

SMR som universitetssenter: utfordringer og muligheter

Merk: Dette notatet oversendes etter avtale i forbindelse med møte 4. februar kl. 16.00-17.00.

1. Innledning

En rekke av utfordringer knyttet til så vel interne som eksterne omstendigheter gjør året 2010 til et viktig år i SMRs utvikling. Dersom vi finner gode løsninger kan det gi SMR ny og dynamisk energi som et akademisk menneskerettighetscenter ved Universitetet i Oslo, kombinert med en viktig nasjonal rolle. Forutsetningene for dette er til stede, men skal vi lykkes fordrer det innsats og bidrag fra alle involverte nivåer. De kritiske utfordringene må klarlegges, ansvaret for løsninger identifiseres.

Dette notatet fokuserer på en hovedproblemstilling som har fulgt SMR siden Institutt for menneskerettigheter (IMR, navneskifte til Norsk senter for menneskerettigheter i 2003) ble opprettet ved et stortingsvedtak i 1986, nemlig: Hvor skal eierskapet til senteret være forankret, og følgelig, hvem har ansvaret for å sikre at senteret har en ressursbase som gjør det i stand til å oppfylle sitt mandat? Utgangspunktet for at spørsmålet stilles med stort alvor nå er at SMR står overfor en mulig finansieringskrise i 2011.

2. Bakgrunn

Den opprinnelige tanken var at IMR skulle etableres som et nytt frittstående institutt, men forskningspolitisk ønsket ikke myndighetene flere frittstående enheter på det tidspunktet.¹ Stortinget bestemte derfor at IMR skulle legges til Forskningsrådet med en føring om på sikt å få en tilknytning til UiO.

Etter vedtak av Kollegiet i 1994 ble IMR fra påfølgende år organisert som et midlertidig tverrfaglig senter direkte under Kollegiet. Grunnbevilgningen til IMR som inkluderte tre faste vitenskapelige ansatte fulgte med. Styret hadde representanter fra tre fakulteter (JUS, SV og HF) samt fra Utenriksdepartementet og frivillige organisasjoner. Etter en evaluering i 1999 bestemte Kollegiet å legge IMR som en fast enhet til Juridisk fakultet innen utgangen av 2002. Beslutningen hadde dels organisatoriske og dels faglige begrunnelser. Fra 2003 var senteret integrert administrativt som en grunnenhet ved Juridisk fakultet, og skiftet samtidig navn til Norsk senter for menneskerettigheter (SMR).²

¹ NOU 1985:17 Forskning om sikkerhets- og fredsspørsmål og internasjonale forhold.

² Navneskiftet var begrunnet med at enheten faktisk hadde status som et UiO-senter, og at det var riktig å markere at enheten på vesentlige områder atskilte seg fra fakultetets øvrige institutter. Samtidig hadde IMR ved kongelig resolusjon høsten 2001 fått status som Norges nasjonale institusjon for menneskerettigheter (NI), derfor "Norsk...".

I nye vedtekter ble det bestemt at fakultetets representant i styret skulle være styreleder. Utenriksdepartementet gikk ut av styret da IMR ved en kongelig resolusjon fikk status som nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI) i 2001.

Med status som nasjonal institusjon fulgte en økt grunnbevilgning på til sammen 5 mill kr. Dette ble brukt til en generell styrking av bemanningen ved IMR, inkludert tre nye faste vitenskapelige stillinger. Denne økningen mer enn doblet IMRs grunnbevilgning.

Utenriksdepartementet var en sterk støttespiller på myndighetssiden i etableringen av IMR på 1980-tallet, og instituttets forskningsprofil var i utgangspunktet særlig rettet mot å bidra til utviklingen av menneskerettighetsstandarder i FN-organene og Europarådet. Instituttets stiftere ble sentrale rådgivere for norske myndigheter i slike spørsmål. Som NI fikk senteret i tillegg en rolle i overvåkingen av menneskerettighetsstandardene i Norge. Med støtte fra Forskningsrådet og i samråd med fakultetet startet en mer systematisk oppbygging av fagkompetanse på norske forhold.

SMR har det siste tiåret hatt en meget sterk vekst (62 ansatte i 2009), spesielt knyttet til eksternfinansiert virksomhet. Utenriksdepartementet er dominerende oppdragsgiver (femårig rammeavtale inngått første gang i 2000). For tiden har vi 9 faste vitenskapelige stillinger (inkl. direktør) samt midlertidig ansatte forskere, post doc'er, stipendiater og vitenskapelig assistenter, totalt 32 vitenskapelig ansatte. (Se faktaboks). Det toårige internasjonale mastergradsprogrammet har 40 studenter fra ca 15 land.

Senteret er blitt stadig sterkere integrert i Juridisk fakultet, men bare tre av de fast vitenskapelige stillingene er jurister. Det er en sentral målsetting for senteret å styrke den rettsvitenskapelige bemanningen innenfor viktige juridiske fag. Dette er avgjørende for at SMR skal kunne bidra med nødvendig spisskompetanse i fakultetets strategi for å internasjonalisere studiene og forskningen.

Menneskerettighetsfagets økte betydning nasjonalt og internasjonalt gjelder ikke bare de juridiske disiplinene, men også fag innenfor de øvrige fakultetene. Dette er en utfordring som SMR bare i beskjeden grad kan møte. Ikke-jurister i fast vitenskapelig stilling ved SMR kan i dag ta ut deler av sin undervisningsplikt ved andre fakulteter (en ordning som ikke har vært så enkelt å administrere). SMR er også involvert i de fleste tverrfakultære satsingene. Ut over dette er SMRs potensial som et samlende fagmiljø for menneskerettigheter ved UiO lite utnyttet.

Et foreløpig svar på det innledende spørsmålet vil være at SMR har forankring i så vel beslutninger og strategier på nasjonalt nivå som i UiO-strukturen på fakultetsnivå og sentralt. I ulike henseender kan eierskapet sies å ligge på alle tre nivåer. Dette kan på den ene siden skape åpninger og muligheter for senteret i dets strategiske planlegging. Samtidig skaper det uklarhet om ansvarlinjer og ansvarsforhold, blant annet sett i forhold til prinsippet om enhetlig ledelse på UiO, uklarheter som også avspeiler seg i organisatoriske spenninger internt og i misforståelser i forhold til samarbeidspartnere eksternt. Utfordringene kan særlig knyttes til følgende forhold:

- Finansieringsstrukturen

- Forholdet mellom forskning og annen faglig virksomhet
- Eierskapet til institusjonen
- Ledelse av en kompleks virksomhet som på viktige områder atskiller seg fra ”det normale” ved UiO
- Senterets forhold til sentralforvaltningen, spesielt Utenriksdepartementet, og rollen som nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI).

I ulike faser av senterets utvikling har disse utfordringene enkeltvis eller i kombinasjon skapt betydelig intern turbulens inkludert to ekstraordinære direktøravganger, den siste i 2008. 2010 blir på mange måter et kritisk år fordi mange av SMRs sentrale innsatsfaktorer og rammebetingelser skal legges på bordet. Det krever at SMRs styre, men også fakultetet og UiO sentralt, må stake ut veien videre for SMR. Det må tas beslutninger som bygger på en helhetsbetraktning i lys av slike forhold som at basisbudsjettet svekkes, rammeavtalen med Utenriksdepartementet utløper, og at SMRs rolle som nasjonal institusjon for menneskerettigheter skal gjennomgås.³ Samlet er dette bakgrunnen for at det i 2009 ble gjennomført en rekke tiltak for å identifisere utfordringene mer konkret og peke på mulige løsninger. Ikke minst kreves det nå et mer overordnet grep.

3. Kort om organisasjonsarbeidet i 2009

I året som gikk har en rekke organisatoriske prosesser blitt initiert av styret og/ eller direktør. Arbeidsgrupper har arbeidet med:

- Organisasjonsgjennomgang (OG);
- Ny forskningsstrategi/ faglig virksomhetsstrategi;
- Forberede en egen gjennomgang av rollen som NI;
- Forberede en evt. ny rammeavtale med UD (utløper 2010)

Organisasjonsgjennomgang (OG)

OG har vært styrets initiativ etter direktøravgangen høsten 2008, ledet av en arbeidsgruppe og utført av en ekstern konsulent. På de andre områdene har direktøren initiert egne prosesser med separate arbeidsgrupper. Formålet med en OG ble formulert slik i styrets mandat fra 29.01.09: ”... klargjøre betingelsene og identifisere hindringer for at SMR kan videreutvikles som et dynamisk og veldrevet akademisk menneskerettighetsmiljø.” Mastergraden og spørsmålet om SMRs rolle som nasjonal institusjon ble holdt utenfor gjennomgangen.

Konsulentens rapport av 30.11.09 ble drøftet på styremøte 15. 12. 2009 for videre oppfølging. En arbeidsgruppe med styreleder, direktør og konsulent arbeider videre med tiltak med særlig vekt på avklaring av intern ansvarsfordeling og ledelsesstruktur, gjennomføring av strategikonferansen 5. mars og forberedelse av styrevedtak i juni.

Forskningsstrategi/fagstrategi

Direktørens skisse til revidert forskningsstrategi har vært drøftet på møter i styret og Forskningsutvalget. Styret støtter hovedgrepene i skissen, men prosessen har også tydeliggjort ønske i staben om en bredere faglig strategi for senteret som helhet, en forskningsstrategi også ser sammenhengen med den mer anvendte programvirksomheten. Programmene, som

---

³ Gjennomgangen skal skje i regi av Utenriksdepartementet i forbindelse med at SMR kommer opp for reakkreditering innenfor det FN-baserte NI-systemet.

gjennom år har utviklet betydelig – og i norsk sammenheng unik – kompetanse på mange områder, har kommet med viktige innspill med sikte på å klargjøre grunnlaget for og fremme synergier mellom forskningsprosjekter og anvendt virksomhet.

Gjennomgang av SMRs rolle som NI

En intern arbeidsgruppe har høsten 2009 drøftet ulike sider ved SMRs rolle som nasjonal institusjon. Bakgrunnen er årelange diskusjoner av så vel prinsipiell som organisatorisk og praktisk art om hvilke oppgaver NI skal ha og hvilke tilpasninger som kreves for at SMR skal kunne inneha denne rollen – og samtidig være en grunnenhet ved UiO. En annen hovedproblemstilling er om nåværende NI tilfredsstillende de hovedkrav som FN stiller til slike institusjoner under Paris-prinsippene (som Norge har sluttet seg til), og om SMR dermed vil kunne opprettholde sin akkreditering i FN-systemet. UD har bekreftet at de vil etterkomme gjentatte anmodninger fra SMR om en NI-gjennomgang i tide før reakkrediteringen.

En rapport fra arbeidsgruppen med NI-leders anbefalinger vil foreligge primo februar. Arbeidet har bygget på NIs grunnlagsdokumenter, den vedtatte NI-strategien og en spørreundersøkelse blant SMRs ansatte. Tiltaket har også vært drøftet i Rådgivende utvalg for NI (med representanter for ulike ombud og NGO-sektoren).

Ny rammeavtale med UD?

I 2010 utløper nåværende femårige rammeavtale med Utenriksdepartementet, en avtale som representerer en hovedinntektskilde for SMR. Av hensyn til anbudsregler i offentlig sektor er det mulig at hele eller deler av avtalen vil bli lagt ut på anbud, men dette er p.t. ikke avklart. Uavhengig av dette har departementet signalisert at det ligger av til innstramninger fra 2011. En intern arbeidsgruppe har jobbet med å forberede og tydeliggjøre SMRs forhandlingsposisjon, og en rapport med anbefalinger fra leder av internasjonale programmer vil foreligge primo februar.

En sentral problemstilling angår hvordan det kan skapes synergier mellom forskningen og programvirksomheten, gitt programvirksomhetens omfang, langsiktige karakter og faglige kompetansebygging gjennom år, samt at mye av forskningen også sikter mot å få en praktisk anvendelse. Universitetets skarpe skille mellom vitenskapelige og administrative stillinger og ansvarlinjer kan vanskeliggjøre gode institusjonelle løsninger, men dette er en målsetting som det blir arbeidet videre med i forbindelse med organisasjonsgjennomgangen.

4. Finansieringsstrukturen: SMRs største strategiske utfordring

SMRs finansieringsstruktur avdekker en ekstrem avhengighet av ekstern finansiering. For 2009 var totalbudsjettet på 92,5 mill kr, basisbudsjettet på 19 mill kr. (ca 20 %). Av basisbudsjettet kommer litt over 25 % (5 mill kr ekskl. internhusleie) i form av grunnbevilgning fra JUS/ UiO. Av dette beløpet er bare 2 millioner kr satt av til lønn til fast vitenskapelig ansatte og universitetsstipendiater. Det innebærer at det i tildelingen bare er satt av lønnsmidler til en halv fast stilling slik budsjettmodellen ved JUS/ UiO er pr i dag. Alle basisfinansierte faste vitenskapelige stillinger (unntatt ca en halv stilling) dekkes med inntekter fra to eksterne hovedkilder: Dekningsbidrag fra eksternt finansierte prosjekter og NI-bevilgningen over statsbudsjettet (siden 2007). Da SMR ble innlemmet i fakultetet på fast basis fra 2003 var tre faste vitenskapelige stillinger finansiert over grunnbevilgningen fra UiO. Hvordan disse stillingene har falt

ut av grunnbevilgningen siden den gang er et spørsmål som det nå arbeides med å klarlegge.

Dersom denne beskrivelsen er korrekt innebærer det at SMR i dag drives som en grunnenhet ved UiO med åtte fast ansatte i vitenskapelige stillinger (pluss direktør i åremålsstilling), men uten sikkerhet for inntekter til å betale lønn til disse ut over 2010. Dette er en situasjon som verken direktøren eller SMRs styre alene kan ta ansvaret for. Sett fra direktørens synspunkt er det paradoksalt å skulle lede en grunnenhet ved UiO uten grunnfinansiering av en vitenskapelig stab. Dette er i det lange løp ikke bærekraftig.

Den usikre finansieringssituasjonen er nå en grunnleggende utfordring for all virksomhet og strategisk planlegging ved SMR. Den belyser vår sårbarhet for reduksjoner i disponible eksterne inntekter, noe som merkes allerede i inneværende år. Bortfallet av lønn til fast vitenskapelig ansatte over UiO-tildelingen setter utfordringen skarpere på spissen enn tidligere, og i tiden som kommer kan begge de to eksterne inntektskildene komme under press. Skal SMR kunne videreføre sine ambisjoner om å være det sentrale fagmiljøet for menneskerettigheter på universitetet og nasjonalt, og i fremste rekke internasjonalt, er det helt nødvendig at denne ubalansen reduseres så raskt som mulig.

I mellomtiden står vi overfor det dilemmaet at de eksterne inntektene relativt sett må økes dersom aktivitetsnivået skal opprettholdes, gitt at fakultetet trekker inn en betydelig del av overheadinntektene fra 2010. Dette innebærer sterke innstramninger i budsjettet for inneværende år og trolig enda sterkere innstramninger for 2011 når inndragningene får full effekt.

Det må i denne sammenheng også understrekes at SMRs nåværende antall fast vitenskapelig ansatte, uavhengig av finansieringen, er helt utilstrekkelig for å sikre senteret en "kritisk masse" for å ivareta dets universitetsoppgaver innen forskning og undervisning. NFR-evalueringen av rettsvitenskapen i Norge fra 2009, der SMR er viet en egen del, er den siste i rekken av analyser av SMR som understreker dette poenget.⁴

---

⁴ Fra *Rettsvitenskapen i Norge. En Evaluering*, Norges forskningsråd 2009:

"Intervjuene gjorde det klart at SMRs ledelse etterlyser en klart sterkere rettsvitenskapelig kompetanse og profilering enn det som i dag er tilfelle. Det fantes med andre ord god innsikt i behovet for å styrke denne kompetansen på sikt. Et problem i denne sammenhengen er likevel at SMRs økonomiske ressurser til rekruttering med fast ansettelse er svært begrensede.

Panelets hovedinntrykk er at det drives internasjonalt sett god forskning på SMR, med særlig fokus på aktuelle spørsmål om menneskerettighetenes utvikling og utfordringer... Publikasjonslistene – og de rettsvitenskapelige verk panelet har gjennomgått – og den svært brede utdanningsvirksomheten ved senteret bekrefter slik at SMR har lyktes relativt godt i sine ambisjoner om å ligge i teten for forskning og utdanning." (S. 87).

...

"SMR er en veletablert ressursbank på sitt område, særlig i Norge, og senterets utdanningsvirksomhet er imponerende, med mange høyaktuelle og krevende programmer. Senterets forskere innehar en

Slik SMRs direktør ser det er det en universitetspolitisk avveining å bestemme hvordan SMR skal dimensjoneres med hensyn til vitenskapelig grunnbemanning og hvordan den tverrfaglige sammensetningen av denne skal være.

5. Nærmere om overheadinntektene

Overheadinntektene kommer fra oppdrags- og bidragsprosjekter finansiert av en rekke oppdragsgivere nasjonalt og internasjonalt med en total inntekstramme på vel 75 mill kr. Den viktigste enkeltkilden er den femårige rammeavtalen med Utenriksdepartementet. Vi avventer nå en beslutning fra UD om det skal startes forhandlinger om en ny avtaleperiode (2011-2016) eller om departementet vil legge aktivitetene ut på anbud. Dersom avtalen legges ut på anbud, og SMR i et *worst case* scenario skulle tape en anbudskonkurranse, vil en hoveddel av senterets inntektsgrunnlag bortfalle. Dette vil kunne skape en uoversiktlig situasjon ikke bare når det gjelder ansvaret for fast ansatte, men også fordi flere midlertidig ansatte har opparbeidet betydelige rettigheter.

Nå er det lite sannsynlig at SMR vil bli stående uten betydelig eksternt finansiert virksomhet også fra 2011 som gir inntekter til basis. Men det er grunn til å frykte merkbare nedskjæringer.⁵

6. Nærmere om NI-bevilgningen

Sju faste stillinger (inkludert tre vitenskapelige, en juridisk rådgiver, en bibliotekar, en halv undervisningskonsulent, en informasjonsleder/ webansvarlig), finansieres i dag av den øremerkede bevilgningen over statsbudsjettet på 6,3 mill kr (2010). Samlet utgjør disse en viktig del av senterets grunnbemanning. Bevilgningen er ikke i seg selv truet, men kan bortfalle for SMR dersom senteret opphører å være nasjonal institusjon og denne funksjonen legges annet sted. Et slikt utfall kan ikke utelukkes i og med at NI-modellen og SMRs rolle nå skal gjennomgås. Skulle NI-bevilgningen bortfalle vil det i verste fall få dramatiske følger for SMR. Det er derfor avgjørende viktig at bevilgningen i all hovedsak forstås som et hovedledd i SMRs grunnbevilgning, uavhengig av den formelle rollen som nasjonal institusjon. Bakgrunnen for bevilgningen tydeliggjør dette.

---

spesialkompetanse som gjør dem svært attraktive for forskjellige typer internasjonale ekspertoppdrag. Senterets forskere har også bred erfaring fra annen relevant virksomhet. Etter panelets oppfatning er senterets mange oppdrag ute i verden prisverdige og forskningsfremmende, og kan i beste fall også bidra til å fremme menneskerettighetene ute ”i feltet”. En ulempe er det likevel at oppdragsforskning av dette slaget må tilpasses de ”i felten rådende forutsetninger”, i tillegg til at de ikke fører til fast ansettelse eller kontinuitet i forskningen. SMRs økonomiske avhengighet av denne type oppdrag bør på sikt reduseres.” (S. 89).

⁵ Et forhold vi bør ha særlig oppmerksomhet mot er signaler fra departementet som tyder på at det under alle omstendigheter kan bli vanskelig å videreføre de tre forskerstillingene som under nåværende avtale er finansiert med 70 %. Dette vil svekke det forskningsbaserte grunnlaget for den internasjonale programvirksomheten.

Om bakgrunnen for disponeringen av NI-bevilgningen

Da IMR fikk status som NI ble senterets grunnbevilgning i løpet av et par år økt med 5 mill. kr. Disse midlene var ikke øremerket. Stortinget la til grunn at det var naturlig å satse på IMR som det sentrale kompetansesenteret for menneskerettigheter i Norge, basert på sin karakter som forskningsinstitusjon tilknyttet UiO. Denne forståelsen reflekteres i den kongelige resolusjonen fra 21.09.2001:

Som NI skulle IMR

”... bistå myndigheter, organisasjoner, institusjoner, og enkeltpersoner med utredning, rådgivning, utdanning og informasjon om forhold som berører menneskerettighetene. Dette skal skje på basis av egen forskning om og kontakt med forskningsmiljøer i Norge og internasjonalt.

En grunnleggende forutsetning er at den nasjonale institusjonen har kompetanse og kapasitet til egen forskning, grunnforskning så vel som oppdragsforskning. Denne kompetansen må ligge til grunn for institusjonen øvrige oppgaver.”

Det ble opp til IMR å utarbeide en plan for institusjonsbygging ut fra dette mandatet – som for øvrig i overveiende grad var sammenfallende med IMRs daværende vedtekter. Det var IMR som institusjon og grunnenhet ved UiO som fikk status som NI, ikke en bestemt del av virksomheten. Dette var alle parter kjent og fortrolige med, både myndigheter, på fakultetet og UiO sentralt. Samtidig var det klart at IMR til da primært hadde arbeidet med internasjonale problemstillinger, og at den nye statusen ville forutsette en betydelig styrking av det nasjonale arbeidet. Det er også et poeng at mandatet eksplisitt gjorde det klart at senteret som NI ikke skulle ta individuelle klager (ombudsrolle) slik normen ellers er for nasjonale institusjoner. En slik rolle er åpenbart ikke naturlig å ta for en universitetsinstitusjon. Flere doktorgradsprosjekter ble initiert og en utredning om behovet for forskning om menneskerettigheter i Norge gjennomført. Det var likevel ingen forutsetning at NI-virksomheten utelukkende skulle være nasjonalt orientert eller bare juridisk fundert. På dette tidspunkt var NI som modell lite utviklet, også internasjonalt.

Da IMR så ble nasjonal institusjon fra 2002 ble bevilgningen som fulgte med følgelig kanalisert via Kunnskapsdepartementet som en styrking av IMRs grunnfinansiering over universitetsbudsjettet. Det ble ikke lagt bestemte føringer i denne forbindelsen, og den bemanningsplanen som IMRs styre vedtok ble implementert som ledd i en faglig og administrativ opprustning av IMR. Ledelsen av NI-oppgavene ble lagt til en fast vitenskapelig ansatt ved senteret.

At IMR også var en grunnenhet ved UiO ble ikke problematisert av myndighetene. Mange anså det snarere som en fordel i og med at en universitetstilknytning forutsetningsvis vil sikre høy faglig kvalitet i arbeidet og uavhengighet av interessegrupper og myndigheter i utredninger, rådgivning og informasjon. Spørsmålet om NI-statusen kunne virke begrensende på forskningens

frihet ble drøftet grundig internt, men ble ikke funnet å være et avgjørende moment i saksgangen gjennom IMRs styre, fakultetsorganene og UiO sentralt. At det kan ligge prinsipielle betenkeligheter i denne rollekombinasjonen er ikke vanskelig å se. De fleste var imidlertid enige om at problemer i denne forbindelsen, institusjonelt eller individuelt, neppe ville bli større enn at de kunne håndteres pragmatisk.

Fra FNs høykommissær for menneskerettigheter kom det imidlertid en reaksjon fordi man fryktet at SMR ikke hadde en beskyttet grunnbevilgning som NI, at man for eksempel kunne bli offer for nedskjæringer fra overordnet hold på universitetet. For å oppnå fullverdig status (A-status) innenfor FN-nettverket av nasjonale institusjoner var det nødvendig å få til en øremerket bevilgning over statsbudsjettet. Dette kom i orden fra 2007 med et beløp på 6,1 mill kr (som ikke var en reell økning, men tilsvarte den opprinnelige NI-bevilgningen på 5 mill kr. når lønns- og prisforhøyelser tas i betraktning).

Det sentrale poenget i denne sammenhengen er at grunnbevilgningen til SMR fra UiO dermed teknisk sett gikk tilsvarende ned. Dette har liten betydning så lenge SMR opprettholder status som NI, men får store konsekvenser dersom NI og NI-bevilgningen trekkes ut av SMR, i og med at det som nevnt berører helt sentrale deler av SMRs grunnbemanning.

Det er viktig at alle "eiere" av SMR er bevisst denne problemstillingen. SMR-ledelsen kan ikke alene håndtere situasjonen dersom NI-bevilgningen bortfaller fra 2011. Et eget notat som drøfter alternative NI-modeller og SMRs rolle i den forbindelsen blir lagt frem for SMRs styre 11. februar. Dette blir et sentralt dokument for å belyse SMR utgangsposisjoner foran NI-gjennomgangen med myndighetene.

Samlet sett står vi overfor en mulig finansieringskrise fra 2011. SMRs direktør har med dette notatet ønsket å varsle om denne bekymringsfulle situasjonen.

7. Styrets rolle

Et eget notat vil bli utarbeidet av styrerepresentantene for SV- og HF-fakultetene for drøfting i styret. I denne omgang vil direktøren komme med følgende generelle synspunkter:

Styret ved SMR har de facto fått et stadig mer begrenset ansvar i takt med utviklingen av modellen for enhetlig ledelse ved universitetet. Viktige beslutninger blir tatt enten på fakultetsnivå eller av direktør. Enkelte har reist spørsmålet om styret bør gå over til å bli et råd uten beslutningsansvar. Direktøren vil sterkt advare mot å avskaffe styrets nåværende formelle rolle og ansvar. Ikke minst i det utviklingsarbeidet vi nå står foran, både knyttet til implementering av organisasjonsgjennomgangen, forholdet til UiO sentralt, arbeidet med finansieringsstrukturen og beslutninger om ny NI-modell vil styret ha en viktig rolle i kraft av å representere ulike interne og eksterne interessenter. For direktøren er det av sentral betydning å ha et styre å rådføre seg med og søke støtte hos i disse krevende prosessene.

Men hvordan passer dette styrets rolle og oppgaver inn i universitetets styringsprinsipper og ansvarlinjer? Hvilket handlingsrom formelt og reelt bør SMRs styre ha i forhold til fakultetet og UiO sentralt? Hvordan kan styret bidra til å oppfylle de universitetspolitiske målsettingene som UiO har med SMR?

8. Konklusjon

Dersom UiO ønsker å opprettholde SMR som et fast tverrfaglig universitetssenter må det etableres en form for institusjonell beskyttelse av denne målsettingen. Hvordan dette kan skje bør drøftes nærmere i en dialog mellom senter, fakultet og UiO sentralt.

Et hovedelement i denne dialogen bør være utarbeidelse av en strategi med forpliktende mål om å sikre en vitenskapelig grunnbemanning ved senteret i tråd med de universitetspolitiske målsettingene med SMR.

Et annet hovedelement bør være å avklare rollen, ansvaret og oppgavene til SMRs styre.

Nøkkeltall for Norsk senter for menneskerettigheter

Ansatte: Totalt: 62 ansatte (målt i stillingsbrøker) hvorav 50% kvinner.

Økonomi: Totalt budsjett 94,2 mill.

Ansatte

Totalt: **62 ansatte** (målt i stillingsbrøker) hvorav **50% kvinner**.

Administrasjon vs program/anvendt vs vitenskapelig

30 administrativt ansatte (ca 66% kvinner)

32 vitenskapelig ansatte (32% kvinner).

Av de administrativt ansatte har 7 ansatte i felles-/sentraladministrative oppgaver, 2 bibliotekoppgaver

21 har oppgaver knyttet til internasjonal prosjektvirksomhet eller Nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Fast vs midlertidig

Det er 20,7 ansatte i faste stillinger hvorav

11,7 administrative (57% kvinner)

9 vitenskapelige (11% kvinner)

Egen- vs eksterntfinansiert

22 ansatte (53% kvinner) er finansiert over grunnbevilgning eller med dekningsbidragsinntekter

40 ansatte (49% kvinner) er lønnet over eksterntfinansierte bevilgninger

Mrk: Tall angir stillingsbrøker og ikke personer. Basert på DBH-tall pr 2008. Alle tall er avrundet

Økonomi

Totalt budsjett 94,2 mill.

Basisbudsjett 18,8 mill. (20% av totalt).

Eksterntfinansiert budsjett

Bidragsprosjekter 74,2 mill. (79% av totalt) og oppdragsprosjekter 1,2 mill.(1% av totalt).

Viktigste norske eksterne oppdrags- og bidragsytere:

- Utenriksdepartementet
- Norges forskningsråd
- NORAD
- Barne- og familiedepartementet
- Arbeids- og inkluderingsdepartementet
- Finansdepartementet
- Stiftelsen Lovdata
- Stiftelsen Fritt Ord
- Statoil

Viktigste utenlandske oppdrags- og bidragsytere:

- EU
- UNESCO
- IADB
- UNDP
- NOHP

Mrk: Budsjettall 2009. Alle tall er avrundet. Prosjektdata fra 2008-2009.